प्रक्षतमर्थिने राज्ञे च तत्सममपलापदण्डम्). E. अपलाप and दण्ड.

अपलापयमान Tatpur. m. f. n. (-नः-ना-नम्) [1] Defeating. [2] Deceiving; e. g. अपलापयमानस्य शत्रूंस्तस्याभवन्मतिः (*Jayamang.* अपलापयमानस्य न्यक्कुर्वतः; *Bharatas.* = वञ्चयमानस्य). Comp. the following. E. ली, in the caus., with अप, kṛit aff. शानच्, ágama मुक्.

अपलापिन् Tatpur. m. f. n. (-पी-पिनी-पि) I. Denying, concealing. E. लप् with अप, kṛit aff. णिनि.

II. Deceiving, cheating; e. g. साधारणस्यापलापी 'one who cheats another out of their common property, viz. by appropriating it to himself alone'; (in *Yájnav.* 2. 236.: *Mitáksh.* = साधारणद्रव्यस्य वञ्चकः. *Stenzler* in his valuable edition of Yájn. renders these words, '*one who conceals public property*'; but the meaning 'वञ्चक' of the comm. does not permit the word to be derived *in this sense* from अपलप्- — comp. अपलापयमान and the meanings of ली in the caus., *Páṅ.* I. 3. 70. —; moreover the *Vivádachint.* which quotes the passage from Yájn., p. 98, explains the foregoing words p. 99: अन्यसाधारणधनमसाधारणीकृत्य गृह्णन्, connecting them logically with the offence named 2. 237., the latter part of which verse the *Vivádach.* quotes: 'एषामपतितानां च त्यागी च शतदण्डभाक्', introducing however in the explanation the word अन्योन्यत्यागी which does not seem justified by this reading). E. ली, in the caus., with अप, kṛit aff. णिनि.

अपलाल Tatpur. m. (-लः) The name of a Nága or dragon converted by Sákya Muni to his doctrine. E. probably अ neg. and पल-आल, lit. 'not addicted to flesh'.

अपलाश Bahuvr. m. f. n. (-शः-शा-शम्) Leafless. E. अ priv. and पलाश.

अपलाष Tatpur. m. (-षः) The same as अपलषण. E. लष् with अप, kṛit aff. घञ्.

अपलाषिका Tatpur. f. (-का) Thirst. (The more correct reading of this word is probably अपलासिका q. v., for comp. the meaning of अपलषण, अपलाष, अपलाषिन्.) E. लष्, in the caus., with अप, kṛit aff. ण्वुल्.

अपलाषिन् Tatpur. m. f. n. (-षी-षिणी-षि) Free from desires, not covetous; e. g. in the *Bhaṭṭik.* प्रलापिनो भविष्यन्ति कदा न्वेते ऽपलाषिणः। प्रमाथिनो वियुक्तानां हिंसकाः पापदुर्दराः (*Jayamang.* अपलाषिणो भविष्यन्ति। अपलषणशीलाः व्यपगतकामा इत्यर्थः; *Bharatam.* and *Kalápapr.* = व्यपेतकामाः; *Vidyávin.* = अपगतकामाः; *Harihara:* लष कान्तौ। अपशब्दो ऽपगतार्थः). E. लष् with अप, kṛit aff. घिनुण्.

अपलाषुक Tatpur. m. f. n. (-कः-का-कम्) Probably the same as अपलाषिन्. E. लष् with अप, kṛit aff. उकञ्.

अपलासिका Tatpur. f. (-का) Thirst; comp. the remark s. v. अपलाषिका. E. लस् in the caus. (comp. रस् cl. 10), kṛit aff. ण्वुल्.

अपलुपम् Tatpur. ind. (ved.) The same as अपलोभम् 'to cut off'. (Mentioned as an instance to *Páṅ.* III. 4. 12.; the Ms. E. I. H. 2440 of the *Kásiká* reads however अवलुपं नाशक्नुवन्। अवलोप्तुमित्यर्थः.) E. लुप् with अप, kṛit aff. कमुल् (the anubandha क् indicating the absence of Vṛiddhi).

अपल्यूलनकृत Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Not cleaned with alkaline substances (as the garment of a man who is initiated for a sacrifice). — The present edition of the *Śatapathabr.* where the word occurs (III. 1. 2. 19.), gives it in the shape of अपस्पूलनकृत, but although it may be difficult sometimes to distinguish a य् from a प् in Devanág. Mss., the form अपल्यू° is doubtless the correct one, since the reading of the radical पल्यूल् (wherefrom पल्यूलनं = शोधनद्रव्यम् Mádhava) is safe through its occurring also in Bengáli writing. — E. अ neg. and पल्यूलन-कृत.

अपवक्तृ Tatpur. m. (-क्ता) One who repels or defeats (as enemies; ved. *Sáyaṅa:* अपवक्ता = अपवदिता or निराकर्ता; *Mahídh.* = तिरस्कर्ता). E. वच् with अप, kṛit aff. तृच्.

अपवत् m. f. n. (-वान्-वती-वत्) (ved.) Probably, containing water. E. Probably अप inst. of अप्, taddh. aff. मतुप्; comp. अप and अपगा.

अपवद् Tatpur. (?) m. (-द्ः) A proper name (mentioned by the *Gaṅaratnam.* amongst the उत्सादि; comp. *Páṅ.* IV. 1. 86.). E. Probably वद् with अप, kṛit aff. अच्.

अपवदमान Tatpur. m. f. n. (-नः-ना-नम्) Being angry, detracting, scolding; with a noun in the dative; e. g. नृभ्यो ऽपवदमानस्य रावणस्य गृहं ययौ (comm. अपव° = कुप्यतो ऽसूयतो वा). E. वद् with अप, kṛit aff. शानच्, ágama मुक्.

अपवदितृ Tatpur. m. (-ता) The same as अपवक्तृ q. v. E. वद् with अप, kṛit aff. तृच्.

अपवन I. 1. Tatpur. n. (-नम्) A park or forest planted in the vicinity of a town (*Vallabhagaṅi* on *Hemach.* from a commentary on *Haláyudha:* = नगरसमीपारोपिततरुषण्डः).

2. Avyayíbh. (-नम्) [1] Except a forest. [2] Without a forest. [As a Tatpur. the word is udátta on the last syllable, as an Avyayíbh. on the first syllable; for similar distinctions in the accent comp. परिवन, प्रतिवन and उपवन.] E. अप and वन.

II. Bahuvr. m. f. n. (-नः-ना-नम्) Without wind, sheltered from wind. E. अ priv. and पवन.

अपवरक Tatpur. m. (-कः) An inner apartment, a lying-in chamber. E. वृ with अप, kṛit aff. ण्वुल्.

अपवरण Tatpur. n. (-णम्) Covering, screening. E. वृ with अप, kṛit aff. ल्युट्.

अपवर्ग Tatpur. m. (-र्गः) [1] Completion, complete performance of an act (comp. अपवृक्ति); e. g. क्रियापवर्गेष्वनुजीविसात्कृताः कृतज्ञतामस्य (scil. राज्ञः) वदन्ति संपदः; in this sense the word is used in the *Mímánsá Sútras,* e. g. क्रियाणामर्थशेषत्वात्प्रत्यक्षतस्तन्निर्वृत्त्यापवर्गः स्यात्। धर्ममात्रे त्वदर्शनाच्छब्दार्थेनापवर्गः स्यात्; and in *Páṅini's Sútr.* e. g. अपवर्गे तृतीया; or in the *Vártt.* to III. 2. 123: न्याय्या त्वारम्भानपवर्गात् (see अपवृक्त). Comp. also क्रियापवर्ग in distinction from साधनापवर्ग. [2] Complete delivery, i. e. the delivery of the soul from the body and consequent exemption from the sufferings connected with transmigration; final beatitude (Snonymous terms are मुक्ति, मोक्ष, निःश्रेयस; but while अपवर्ग is used in the sense 'final beatitude' especially in the *Sánkhya-*, *Yoga-* and *Nyáya Sútras,* the former terms (qq. vv.) have been generally preferred, to express the same notion, by the authors of the *Vedánta* and *Vaiśeshika S.;* for the latter and the *Mímánsá S.* compare also the preceding and the following meaning.); e. g. *Nyáya Sútr.:* तदत्यन्तविमोक्षो ऽपवर्गः 'final beatitude is the complete deliverance from it (i. e. from pain)'; *Sánkhya Sútr.:* द्वयोरेकतरस्य वौदासीन्यमपवर्गः 'final beatitude is the indifference of both or of either of them (viz. of Matter and Soul, i. e. their separation);